

תמים תהיה עם ה' אלוך

בעוד שהקב"ה היה הווה ויהיה, ויודע את שעתיד להיות, האדם נתון לטלטלות המקרה וחייו נתונים ביד עתיד לא ידוע. הדברים הללו אינם חלק מאיזו הגות פילוסופית אלא תיאור פשוט של מהות החיים. בסופו של דבר, ההתנהלות היומיומית שלנו מבוססת על סטטיסטיקות ועל "חזקות" והנחות עבודה, שכולן חוזות את העתיד להתרחש. אנו מניחים שערכה של מניה כזו או אחרת תעלה או תרד ורוכשים או מוכרים בהתאמה. אנו מניחים שבחורף ירד גשם ולכן, נערכים בהתאם בקניית בגדים חמים ושמיכות פוך. אנו מניחים שנמשיך לחיות ובבריאות, לכן אנחנו עושים קניות לחודש מראש, נרשמים ללימודים ולחוגים לשנה הקרובה, ומתכננים את חופשת הקיץ הבאה. בגלוי או בסתר (תלוי לאיזה עדה שייכים, טפו טפו) אנו יודעים ומודעים לכך שמשעה עשוי להשתבש. המקצוע שבחרנו עלול להתברר כלא מתאים, הילד יתגלה ככשרוני דווקא במוזיקה, גשם יורד ולא לקחנו מטריה. הרבה עוגמת נפש ומשאבים ואנרגיות היו יכולים להיחסך לו ידענו את שעתיד להיות.

בפרשתנו, התורה מונה מספר רב של עבירות שהמשותף להן הוא הניסיון לחשוף ולהתגבר על המגבלה המשמעותית ביותר שיש לאדם- החיים בתוך הזמן: לא יִמָצָא בָךְ מְעַבֵּר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בְּאֵשׁ קָסָם קְסָמִים מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף: וְחֹבֵר חֶבֶר וְשָׂאֵל אוֹב וְיִדְעֵנִי וְדָרַשׁ אֶל הַמֵּתִים: (יח, י-יא).

רש"י מבאר ומסביר מהו תחום ההתמחות של כל אחד מאלו. הקוסם הוא מי שבאמצעות מקל מסייע לאדם לבחור אם ללכת או לא ללכת, המעונן הוא מי שמגלה באיזה זמן ועונה כדאי להתחיל באיזו מלאכה, המנחש הוא מי שיודע לזהות סימנים ולפענח את משמעותם (מקלו נפל מידו, או פיתו נפלה מפיו), חובר חבר הוא מי ששולט בבעלי החיים, אוב הוא מי שמעלה את המת, ידעוני הוא מי שיודע לדובב עצמות, ודורש אל המתים כלומר שמשמש בעצמות מת לניבוי. יוצא דופן בכל אלה הוא המעביר בנו ובתו באש, שהמפרשים קושרים אותו לאיסור עבודה זרה. הקרויה בתורה גם עבודת המולך. גם אם לא נכנס לקשיים המרובים שבפרשנות איסור המולך, תוכנו, מהותו וההקשרים השונים שבו הוא מצוי בתורה ובנביא, ההקשר הספציפי הוא מזור. בפשטות ניתן לומר שהקשר בין עבודה זרה לבין איסורי כישוף למינהו הוא בחתירה תחת ה'. בניסיון להידמות לקב"ה.

"רבי יוסי הגלילי אומר: נאמר כאן מכשפה לא תחיה ונאמר להלן לא תחיה כל נשמה, מה להלן בסיף אף כאן בסיף". (סנהדרין סז, ב) הלימוד של ר' יוסי הגלילי והמקור שלו לעונש על כישוף הוא מגזירה שווה – אותו ביטוי חוזר על עצמו באיסור כישוף ובאיסור הקרבה להר סיני. לכאורה זהו לימוד פורמלי, טכני, אבל מן הלימוד הזה ניתן להסיק שהכישוף אינו רק חתירה וכפירה אלא קרבה עזה מידי לקדושה.

בהקשר זה גם העברת בנו ובתו באש היא ביטוי להקרבה מוגזמת, תוצר אהבה שאינה יודעת גבולות. קרבה יתירה טומנת בחובה גם ניסיון לקרוע את המחיצות, לטשטש את ההבדלים שבין אדם ואלוקים. טשטוש ההבדלים בין הזמני לנצחי מכיל בתוכו את אובדן ערך החיים. למאסה בערך הזמן שהוא בעצם החיים. לקירוב הקץ ול"דרישה אל המתים".

קרבת ה' מושגת דווקא על ידי שמירת המרחק הנכון. לכן התורה מצווה "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (שם, יב) ואומר רש"י "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות. ואז תהיה עמו ולחלקו".